

Universidad de Alicante

Investigación y Propuestas Innovadoras de Redes UA para la Mejora Docente

Coordinadores

José Daniel Álvarez Teruel
María Teresa Tortosa Ybáñez
Neus Pellín Buades

© **Del texto: los autores**

© **De esta edición:**

Universidad de Alicante
Vicerrectorado de Estudios, Formación y Calidad
Instituto de Ciencias de la Educación (ICE)

ISBN: 978-84-617-3914-1

Revisión y maquetación: Neus Pellín Buades

Docència per a l'obtenció del certificat de Capacitació en valencià a través dels estudis de Grau de Mestre: assignatures de competència professional

D. Escandell Maestre (coord.), C. Arronis Llopis, J. M. Baldaquí Escandell,
J. Borja Sanz, V. Brotons Rico, A. Esteve Guillén, M. À. Francés Díez,
M. J. Francés Mira, I. Marcillas Piquer, C. Segura Llopes, V. Vidal Lloret

Departament de Filologia Catalana
Universitat d'Alacant

RESUM (ABSTRACT)

El present article resumeix a grans trets les tasques dutes a terme des de la Xarxa «Docència per a la capacitació en valencià: assignatures de competència professional» (3003), motivades en essència per una sèrie de canvis en la legislació educativa que han obligat a reformular algunes de les assignatures dels *itineraris* de Capacitació que s'ofereixen dins els plans d'estudis de Mestre de la Facultat d'Educació. En aquestes línies es detalla allò més ressenyable quant al disseny i procés de confecció de les guies docents de dues noves assignatures transversals d'impartició imminent (curs acadèmic 2014-2015) que substituiran el gruix de l'optativitat en valencià impartida pel Departament de Filologia Catalana dins les titulacions de Grau d'Educació Infantil i Grau d'Educació Primària de la Universitat d'Alacant. També s'hi descriu la reorientació d'una altra assignatura —en aquest cas, de formació bàsica i exclusiva de l'àmbit de l'educació infantil—, arran també dels canvis en l'optativitat adés advertits. En suma: s'hi detalla el seguiment reglat i continuat d'aquests processos per tal de garantir la correcta reestructuració dels continguts i la resta d'elements (requisits lingüístics, pràctiques sense encavallaments, processos de seguiment, criteris d'avaluació, etc.) que integren cada guia docent.

Paraules clau: capacitació, assignatures transversals, itineraris, graus de Mestre, valencià

1. INTRODUCCIÓ

Amb l'entrada en vigor de l'Ordre 17/2013,ⁱ l'ensenyament en valencià, del valencià i en llengües estrangeres en l'àmbit de l'ensenyament reglat no universitari ha estat objecte d'una regulació que, de retruc, ha repercutit en els organismes encarregats d'organitzar aquesta formació i emetre els certificats administratius de capacitació corresponents, entre els quals hi ha la Universitat d'Alacant.

Al seu torn, la Direcció General d'Innovació, Ordenació i Política Lingüística publicava una Resolucióⁱⁱ amb instruccions sobre l'expedició d'aquestes titulacions administratives que faculden per a l'ensenyament en valencià, del valencià i en llengües estrangeres. Com era de preveure, aquest reguitzell de canvis legislatius han repercutit de manera directa en els estudis de Mestre de la Universitat d'Alacant.

L'any 2010, amb l'inici dels títols de Grau, la Facultat d'Educació renovava una tradició de vora dècades encetada amb l'entrada del Pla 1993 d'Estudis de Mestre: la possibilitat d'obtenir, sense necessitat de cursar cap crèdit extra durant la titulació, una formació integral en valencià i del valencià amb un domini reeixit de les competències lingüística i metodològica que permeta la correcta implementació didàctica en els àmbits professionals de l'educació infantil i primària. Ens referim als anomenats *itineraris* de Capacitació.

El Departament de Filologia Catalana de la UA ha estat l'organisme encarregat d'organitzar i impartir aquesta formació lingüística i didàctica a les generacions de futurs mestres al llarg de tot aquest temps. A grans trets, el sumatori d'un conjunt d'assignatures de tipologia diversa (formació bàsica, obligatòries i optatives) impartides pel Departament de Filologia Catalana habilitava amb plenes garanties els futurs professionals en Educació Infantil i en Educació Primària per exercir com a docents en aquells programes d'ensenyament bilingües i plurilingües del sistema educatiu que tingueren el valencià com a llengua vehicular preferent.ⁱⁱⁱ

Tanmateix, d'ençà la publicació de l'Ordre 17/2013 i de la Resolució que se'n deriva, les universitats valencianes, en el plànol general, i els itineraris de capacitació del Grau d'Educació Infantil i el Grau d'Educació Primària, en el plànol més particular, han hagut d'adaptar-se a les instruccions fixades per Conselleria.

Pel que fa a l'ensenyament en valencià i del valencià, l'Annex II de l'Ordre 17/2013 dictamina que en les titulacions administratives de Capacitació es diferenciarà clarament la formació lingüística mínima requerida, d'acord amb els nivells del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües (MECR) del Consell d'Europa.^{iv} De més a més, la formació integral haurà de contemplar dos mòduls de formació en competència professional diferenciats: un de competència didàctica general i un altre d'específica, afí del llenguatge d'especialitat de l'àrea o disciplina de coneixement.

Arran d'aquests requisits, el Vicerectorat de Cultura, Esports i Política Lingüística dissenya, desplega i aplica, d'ençà el setembre de 2013, el *Pla de Formació de la Universitat d'Alacant per a l'Obtenció de la Capacitació per a l'Ensenyament en Valencià i en Altres Llengües*.^v D'acord amb els requisits del nou marc legal, aquest Pla regula entre altres coses els nous itineraris de Capacitació dels estudis de Mestre. És ací on s'enceta la tasca de l'equip que integra la present Xarxa d'investigació en docència universitària de lliure conformació EEES (Modalitat II).

Davant la conjuntura exposada, el professorat del Departament de Filologia Catalana responsable de la docència orientada a la formació didàctica en llengua i literatura dels futurs mestres ha hagut de reajustar les assignatures que permetran l'obtenció del certificat de Capacitació dins les titulacions d'Educació Infantil i d'Educació Primària. És per això que s'han confeccionat dos equips tècnics de treball, els quals tenen la seua plasmació en l'actual edició de les Xarxes de l'ICE a través de les xarxes de «Docència per a la capacitació en valencià: d'assignatures de competència lingüística» (2972),^{vi} per un cantó, i la present xarxa, sobre les assignatures de competència professional (3003),^{vii} per l'altre.

L'objecte d'aquest article respon als resultats d'aquesta segona xarxa, la qual ha tingut com a funcions bàsiques: *a)* dissenyar i elaborar les guies docents de dues noves assignatures transversals d'impartició imminent (curs acadèmic 2014-2015) en els estudis de Mestre de la Facultat d'Educació; *b)* revisar i modificar part dels continguts de l'assignatura *Habilitats comunicatives i lectoescriptura en català* (17215), matèria troncal del pla d'estudis del Grau d'Educació Infantil, adaptant-la a les necessitats curriculars constatades durant els anys que s'hi

ha impartit; i c) fer un seguiment reglat i continuat d'aquests processos per tal de garantir la correcta formulació dels continguts i la resta d'elements que integren cada guia docent.

Els canvis de normativa s'han convertit en una oportunitat única per millorar la qualitat de les assignatures. En aquest sentit, des de la Xarxa 3003 s'ha procurat aplicar al llarg del procés algunes de les línies que han fet del projecte Xarxes d'Investigació en Docència Universitària de la UA un dels més consolidats en trajectòria i en prestigi a nivell nacional i internacional, com ara: a) dissenyar i elaborar metodologies docents que fomenten la participació activa i el treball en equip; b) planificar des de metodologies innovadores que proporcionen un ensenyament i una formació eficaç en competències i destreses transferibles; i c) establir estratègies per millorar els resultats d'aprenentatge i el rendiment acadèmic de l'alumnat.

A continuació us oferim un tast d'allò més ressenyable del nostre treball.

2. DESENVOLUPAMENT DE LA QÜESTIÓ PLANTEJADA

La modificació dels plans d'estudis del Grau d'Educació Infantil i el Grau d'Educació Primària de la Universitat d'Alacant amb motiu de les Mencions d'Especialitat, avalades per l'ANECA el juny de 2014, ha comportat una reestructuració integral de l'optativitat de la Facultat d'Educació.^{viii} Aquests canvis han tingut l'impacte següent en relació amb diverses assignatures dels *itineraris* de Capacitació.

En el cas d'Educació Infantil, el Pla d'Estudis 2010 incloïa dues assignatures optatives programàtiques orientades a tal efecte: *Taller d'expressió oral i lectoescriptura en català* (17016), impartida durant el primer quadrimestre del tercer curs; i *Taller d'animació lectora i biblioteca en català* (17015), impartida durant el segon quadrimestre del quart curs.

En el cas d'Educació Primària, el Pla d'Estudis 2010 incloïa també dues assignatures optatives amb el mateix fi: *Taller de literatura infantil i juvenil catalana i animació lectora* (17557), impartida durant el primer quadrimestre del tercer curs; i *Taller de literatura catalana popular* (17556), impartida durant el segon quadrimestre del quart curs.

Amb la modificació de plans d'estudis adduïda, aquestes quatre assignatures (recordem, dues exclusives per a cada titulació) queden reduïdes a la meitat: la cosa se simplifica en únicament dues assignatures de caràcter transversal. Això és: dues matèries que s'impartiran

indistintament dins els plans d'estudis d'infantil i primària, amb l'adaptació parcial —i lògica— dels continguts segons l'especialitat.

Superficialment, la fusió sembla senzilla: la literatura infantil i juvenil és la base òbvia tant de l'assignatura d'Educació Infantil *Taller d'animació lectora i biblioteca en català* (17015) com també del *Taller de literatura infantil i juvenil catalana i animació lectora* (17557) d'Educació Primària. De la reformulació d'aquest parell d'assignatures n'havia de sorgir una de nova i de sola —com déiem— amb caràcter transversal; de les altres dues restants (la 17016 d'infantil i la 17556 de primària), l'altra.

Tanmateix, d'entrada érem ja ben conscients que, en la pràctica, aquesta reestructuració de continguts a gran escala resultaria complexa. De fet, hi repercutia fins i tot en el temari d'una de les assignatures de formació bàsica del Pla d'Estudis 2010 d'Educació Infantil: *Habilitats comunicatives i lectoescriptura en català* (17215).

Amb la creació d'aquesta Xarxa, el procés de conversió ha gaudit de les màximes garanties en compromís, competència i formació per part dels companys i companyes que l'han integrada. Tot seguit passarem a descriure'n els resultats més rellevants d'aquestes assignatures de nova creació, les quals entraran en funcionament a partir del curs acadèmic 2014-2015.

2.1 Taller de creació verbal en català

A diferència de *Literatura catalana infantil*, en què la fusió dels temaris no ha resultat gaire recaragolada per raons òbvies de continguts didàctics homogenis, *Taller de creació verbal en català* ha implicat un canvi substancial en el replantejament de les dues assignatures matriu. La taula següent mostra els continguts que han servit de punt de partida per a la integració —en la mesura del possible— en un únic eix temàtic al voltant de la didàctica de l'expressió oral i escrita en català tant des d'un enfocament lingüístic com literari fonamentat essencialment en la pràctica i la producció oral.

TAULA 1. Assignatures extingides que donen origen al *Taller de creació verbal en català*

<p>TALLER D'EXPRESSION ORAL I LECTOESCRITURA EN CATALÀ (17016) Assignatura optativa Grau Educació d'Infantil</p>	<p>TALLER DE LITERATURA CATALANA POPULAR (19556) Assignatura optativa Grau d'Educació Primària</p>
<p>BLOC 1. SOCIETAT, ESCOLA, CURRÍCULUM, PROGRAMES EDUCATIUS PLURILINGÜES I LLENGUA ORAL I ESCRITA EN</p>	<p>BLOC 1. INTRODUCCIÓ A LA LITERATURA POPULAR Tema 1. La noció d'<i>etno poètica</i>. Estudis d'<i>etno poètica</i></p>

L'ETAPA D'EDUCACIÓ INFANTIL

Tema 1. La realitat sociolingüística i l'infant en el període d'escolaritat no obligatòria

- a) L'entorn sociofamiliar
- b) El bilingüisme familiar
- c) Entorns socials no escolars. La revernacularització

Tema 2. Del marc legal educatiu europeu, estatal i nacional al 2n nivell de concreció curricular al centre educatiu pel que fa a les llengües en l'etapa de l'Educació Infantil

- a) El Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües
- b) Legislació estatal i autonòmica
- c) Català, castellà i educació als territoris catalanoparlants de l'estat espanyol
- d) Català, francès i italià als territoris catalanoparlants d'altres estats europeus
- e) El marc curricular dels sistemes educatius català i balear i les dues llengües oficials: ús i ensenyament-aprenentatge
- f) El marc curricular del sistema educatiu valencià i les dues llengües oficials: ús i ensenyament-aprenentatge
- g) Objectius, competències, continguts i línies metodològiques generals (el tractament integrat de llengües i continguts) dels currículum d'Educació Infantil (1r i 2n cicle) del sistema educatiu valencià pel que fa a les cinc habilitats comunicatives
- h) El segon nivell de concreció i els dissenys particulars dels programes bilingües i plurilingües. Estudi de casos

BLOC 2. RECURSOS, HABILITATS I DISSENYS DE JOCS. SITUACIONS I ACTIVITATS PER AL DESENVOLUPAMENT DE LES CAPACITATS ORALS

Tema 3. Estratègies adequades al 1r cicle d'Educació Infantil

- a) Els hàbits i les llengües
- b) Els jocs de falda i moixaines: l'afectivitat i les llengües
- c) Els jocs socialitzadors
- d) Anàlisi i disseny de diversos recursos d'aprenentatge com seqüències didàctiques, activitats, tallers, racons, seqüències didàctiques, rutines i projectes de treball per treballar les habilitats orals en el primer cicle d'Educació Infantil en els contextos plurilingües valencians, tot tenint en compte l'enfocament de tractament integrat de llengües i continguts

Tema 4. Estratègies adequades al 2n cicle d'Educació Infantil

- a) Rutines, hàbits, organització de l'aula i les llengües
- b) La conversa interaccional: l'activitat conjunta
- c) Tallers i racons
- d) Projectes de treball
- d) Anàlisi i disseny de diversos recursos d'aprenentatge com seqüències didàctiques, activitats, tallers, racons, seqüències didàctiques, rutines i projectes de treball per treballar les habilitats orals en el segon cicle d'Educació Infantil en els contextos plurilingües valencians, tot tenint en compte l'enfocament de tractament integrat de llengües i continguts

BLOC 3. RECURSOS, HABILITATS, TÈCNiques, METODOLOGIES I MÈTODES I DISSENYS PER AL DESENVOLUPAMENT DE LES CAPACITATS DE LLEGIR I ESCRIURE

Tema 5. Ensenyar i aprendre a llegir i escriure en l'etapa de l'Educació Infantil

- a) Estat de la qüestió dels mètodes i les metodologies lectores i escriptores
 - I. Els mètodes tradicionals científics
 - II. Els mètodes científics: analític, global i natural

catalana

Tema 2. Característiques generals de la literatura de transmissió oral

Tema 3. Tipologia de la literatura popular tradicional: rondalles, mites, llegendes, succeïts, anècdotes, acudits, idiomatismes, enigmes, embarbussaments, mimologismes, fórmules rimades, cançons, romanços, refranys, endevinalles, etc.

BLOC 2. FUNCIONS DE LA LITERATURA POPULAR TRADICIONAL

Tema 4. Les funcions tradicionals de la literatura

Tema 5. Les funcions tradicionals de la literatura popular en relació amb els continguts, les competències i els objectius del sistema educatiu valencià

Tema 6. La literatura popular en la planificació de l'educació primària

BLOC 3. IDIOMATISMES

Tema 7. Els idiomatismes, el discurs prefabricat i el geni de la llengua

Tema 8. El refranys: caracterització i tipologia. El valor didascàlic dels refranys: ciència, coneixement i cultura popular

Tema 9. Les endevinalles: jocs del llenguatge i metàfores quotidianes

BLOC 4. EL RONDALLARI CATALÀ

Tema 10. Particularitat i universalitat dels contes populars

Tema 11. La morfologia del conte: una gramàtica universal per a les formes de la fantasia

Tema 12. La indexació de motius rondallístics. El projecte *Rondcat*: possibilitats didàctiques

BLOC 5. EL LLEGENDARI CATALÀ

Tema 13. Relats etiològics. La necessitat d'explicar: ciència i llegenda; raó i fantasia

Tema 14. La llegenda contemporània i la pseudollegenda

Tema 15. Llegendes històriques i llegendes geogràfiques. La ruta de les llegendes

BLOC 6. EL CANÇONER POPULAR

Tema 16. El cançoner popular: temes, funcions i propostes de classificació

Tema 17. El cançoner popular català

Tema 18. Tipus i formes de la cançó improvisada

BLOC 7. APROXIMACIÓ DIACRÒNICA A L'ETNOPOÈTICA CATALANA

Tema 19. Relació entre els diversos contextos socioculturals i la literatura popular tradicional

Tema 20. Cicles narratius de l'imaginari popular català, valencià i balear: Jaume I; sant Vicent Ferrer; moros i cristians.

Tema 21. Manifestacions, recopilacions i estudis de literatura catalana popular

<p>III. L'Escola Catalana i els mètodes científics IV. La metodologia constructivista</p> <p>b) Recursos i tècniques per a ensenyar a llegir i a escriure: de les beceroles i les planes de cal·ligrafia a les TIC c) Anàlisi i estudi de casos de materials, situacions i produccions escolars relacionades amb el procés lector i escriptor</p> <p>BLOC 4. LES FASES EN EL PROCÉS D'ADQUISICIÓ DEL LLENGUATGE EN ELS INFANTS DE 0 A 6 ANYS. INVESTIGACIÓ DEL PROCÉS D'ADQUISICIÓ LINGÜÍSTICA</p> <p>Tema 6. Les fases de la parla, la lectura i l'escriptura</p> <p>a) Fases de la parla. Conseqüències didàctiques i metodològiques. Especificitats pròpies en l'adquisició de segones llengües primerenques. b) Fases de la lectura. Conseqüències didàctiques i metodològiques. Especificitats pròpies en l'adquisició de segones llengües primerenques. c) Fases de l'escriptura. Conseqüències didàctiques i metodològiques. Especificitats pròpies en l'adquisició de segones llengües primerenques. d) Consideració entorn a les diverses fases de les habilitats lingüístiques en els entorns d'educació plurilingüe.</p> <p>Tema 7. Aproximació a les eines bàsiques d'investigació en acció de l'adquisició del llenguatge en els infants</p> <p>a) Com investigar l'adquisició de la llengua oral en contextos educatius multilingües. b) Com investigar l'adquisició de la llengua escrita en contextos educatius multilingües.</p>	
--	--

El producte final elaborat per l'equip d'aquesta Xarxa en relació amb aquestes dues assignatures extingides i fusionades en una de sola, *Taller de Creació Verbal en Català*, és una assignatura optativa transversal de 6 crèdits que s'impartirà en el tercer curs del Grau de Mestre d'Educació Infantil i en el quart del Grau de Mestre d'Educació Primària.^{ix}

L'assignatura ofereix una introducció a la literatura catalana popular i, en general, a les competències pròpies de la creació verbal i l'expressió oral. Els coneixements i les competències que l'alumne hi pot assolir contribueixen, així doncs, a l'adquisició d'habilitats comunicatives orals i escrites; a la formació literària i cultural (especialment, la referida a la literatura i la cultura populars); i, en últim terme, a la capacitat didàctica necessària per a l'òptim desenvolupament de les tasques docents que els mestres en educació infantil i primària han d'assumir.

Igualment important resulta, en tractar-se d'una assignatura de tercer i quart curs, continuar treballant aspectes actitudinals presents en altres assignatures de primer i segon, com ara el desenvolupament del sentit crític de l'alumne i el foment d'una actitud positiva cap a la

riquesa de la diversitat lingüística, el patrimoni etnopoètic i la creació verbal en general. I tot això amb una atenció específica al cas del sistema educatiu valencià.

Així mateix, aquesta assignatura es coordina amb l'altra assignatura optativa transversal, *Literatura catalana infantil*, perquè l'alumne obtinga una formació òptima que abaste les principals formes i els principals tipus de creativitat verbal amb interès per a l'educació infantil i primària. La taula següent recull de manera detallada els continguts seleccionats i reformulats tant de les dues assignatures antecessores com d'altres matèries.

TAULA 2. Continguts de la nova assignatura transversal *Taller de creació verbal en català*

BLOC I. L'ORALITAT EN EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA

Desenvolupament i aplicació pràctica de continguts curriculars d'educació infantil i educació primària relacionats amb la llengua oral. Importància de l'oralitat en l'educació infantil i primària. Pautes generals de l'expressió oral a l'aula. Expressió oral dels xiquets. Comprensió i aplicació pràctica de les fases de desenvolupament de la comunicació i de llenguatge oral i escrit.

Maneig de les habilitats lingüístiques orals en els processos d'activitat conjunta adequats per a l'adquisició de la segona llengua dels alumnes, o el reforç escolar de la primera. Tractament de la diversitat lingüística a l'aula. Gestió de situacions comunicatives i actuació davant dels errors.

Recursos i habilitats que afavoreixen les capacitats d'escoltar, parlar, conversar i, de retruc, llegir i escriure dels alumnes d'infantil i de primària. Disseny de jocs, situacions (rutines, hàbits, organització de l'aula) i activitats pròpies per a consolidar el llenguatge oral.

BLOC II. LA LITERATURA CATALANA DE TRANSMISSIÓ ORAL. LA LITERATURA POPULAR TRADICIONAL

Etnopoètica. Introducció a la literatura catalana de transmissió oral: característiques, manifestacions, recopilacions i estudis. Tipologia de la literatura popular tradicional: contes, llegendes, cançons, romanços, refranys, endevinalles, embarbussaments, acudits, etc. Funcions de la literatura popular tradicional. Possibilitats didàctiques de la literatura popular tradicional.

BLOC III. CONTES I LLEGENDES: DIDÀCTICA

Aproximació al conte català. La morfologia del conte. Tipus de contes. Classificacions. Indexació de motius contístics. Documentació de contes per a l'exercici de l'activitat docent. Aproximació al llegendari català. Llegendes valencianes. Documentació de llegendes per a l'exercici de l'activitat docent.

Els contes i les llegendes en educació infantil i primària. Els espais per a la narració dels contes. La rutina de la narració en grup. El conte i el vocabulari. Com es conta un conte.

BLOC IV. CANÇONER, POESIA, REFRANYS I ENDEVINALLES: DIDÀCTICA

El cançoner català popular. Caracterització. Tipologia. Documentació de cançons per a l'exercici de l'activitat docent. Els refranys. Caracterització. Tipologia. Documentació de refranys per a l'exercici de l'activitat docent. Les endevinalles. Caracterització. Tipologia. Documentació d'endevinalles per a l'exercici de l'activitat docent.

Crear poesia. Saber construir una rima. Recursos per a crear poemes. Els jocs populars. Els jocs i l'expressió oral. Vocabulari específic. Les endevinalles i els refranys. Els àlbums i els àlbums eco. La consciència fonològica. Recursos per a desenvolupar-la.

BLOC V. ETNOPOÈTICA I SOCIETAT. APROXIMACIÓ DIACRÒNICA I PROPOSTES DIDÀCTIQUES

Relació entre els diversos contextos socioculturals i la literatura popular tradicional. Aproximació diacrònica a la etnopoètica catalana. La literatura popular actual. Motius etnopoètics històrics i actuals amb un interès especial per a l'exercici de la pràctica docent.

BLOC VI. CORRECCIÓ I ADEQUACIÓ LINGÜÍSTICA

Ús de la forma correcta i precisa del lèxic específic de la lingüística, la literatura i la didàctica. Correcció fonètica, morfològica, sintàctica i lèxica de caràcter general. Adequació, coherència i cohesió en la construcció de discursos.

En relació amb el pla d'aprenentatge, tant aquesta nova matèria optativa com l'altra (que comentarem amb detall a l'apartat 2.2) es desenvoluparan en un total de 60 hores de presencialitat i 90 de treball no presencial. De les presencials, 30 seran de caràcter teoricopràctic i les altres 30 seran pràctiques. Tant les unes com les altres requereixen que l'alumnat s'hi involucre activament i participativa.

En el cas concret del *Taller de creació verbal en català*, les classes teoricopràctiques es dedicaran a explicar els continguts organitzats en els sis blocs temàtics, tot i que l'ordre que presenten es podrà alterar segons les necessitats metodològiques i la dinàmica de les sessions presencials. Aquestes sessions tenen com a objectiu que l'alumnat pugui consolidar els coneixements i les habilitats necessàries per a reconèixer, entendre i analitzar les principals manifestacions etnopoètiques —i de cultura popular, en general— dels diferents territoris de llengua catalana, amb una atenció específica del cas valencià; que les pugui fer servir en els corresponents contextos educatius; i que desenvolupi habilitats òptimes en les competències pròpies de la creació verbal i l'expressió oral. Per a tals propòsits, l'alumnat haurà de conèixer els aspectes essencials de la bibliografia bàsica i dels recursos digitals de l'assignatura, de manera que els pugui comentar, aplicar i discutir amb la resta de companys i amb el professorat.

Les classes pràctiques van adreçades a la realització d'activitats dirigides en què l'alumnat ha d'aplicar eficaçment els coneixements, les orientacions i les habilitats tractades en les classes teòriques. En aquest sentit, hi haurà de comprendre i comentar discursos, fer exposicions orals en què es valoren críticament informacions facilitades pel professor, i protagonitzar en grup actes de creació i expressió verbal en relació amb textos teatrals, rondalles, poemes o cançons.

Les 90 hores de treball no presencial es repartiran en quinze hores d'assistència a tutories, dedicades a resoldre possibles dubtes derivats de les sessions teoricopràctiques, a orientar les exposicions orals de l'alumnat i, sobretot, a l'orientació personalitzada dels treballs individuals de l'assignatura. Setanta-cinc hores són les que s'estimen per a la realització d'aquests treballs individuals de l'assignatura, on s'inclou la planificació de la recerca, el treball de camp, el processament de les dades obtingudes i la codificació final. Així mateix, també s'hi inclou l'estudi individual de l'assignatura pel que fa a lectures crítiques, elaboració de materials d'estudi, preparació de les exposicions orals i de l'examen escrit, etc.

En resum, l'alumne haurà de realitzar al llarg de l'assignatura: *a)* assistència participativa a les classes teoricopràctiques i les activitats programades en les sessions pràctiques; *b)* una entrevista oral, sobre un discurs relatiu a les funcions professionals dels mestres; *c)* un treball individual de contingut etnopoètic; i *d)* una activitat individual sobre la dinamització i la gestió docent d'interaccions comunicatives entre alumnes.

L'avaluació serà contínua. Es tindrà en compte l'assistència i la participació a classe, com també els diferents treballs que es facen al llarg del curs i el seguiment de les activitats complementàries. Hi haurà una atenció especial als treballs individuals tutoritzats; cadascun tindrà un pes específic del 20% en la nota final de l'assignatura (20% pel treball individual de contingut etnopoètic i 20% pel referit a la dinamització i la gestió docent d'interaccions comunicatives entre alumnes).

Hi haurà també avaluació final, amb un examen en què s'haurà de demostrar el grau en què s'han assolit els objectius de l'assignatura, així com també la suficient competència comunicativa. El percentatge restant correspon a la participació a classe i a les activitats de creació i expressió verbal que, per grups, caldrà portar a terme presencialment a partir de textos teatrals, rondalles, poemes o cançons.

2.2 Literatura catalana infantil

Els membres de la Xarxa amb una consolidada trajectòria en recerca i en didàctica sobre literatura catalana infantil i juvenil —aquells que n'érem especialistes— s'ha encarregat de l'elaboració de la guia docent de l'assignatura *Literatura catalana infantil*. Hi hem treballat a través d'un subgrup o comissió de treball, coordinats amb la resta de membres de la Xarxa i també amb els de la Xarxa de «Docència per a la capacitació en valencià: assignatures de competència lingüística».

Malgrat l'efímera vida de les assignatures antecessores (*Taller de literatura infantil i juvenil catalana i animació lectora* només s'ha impartit al llarg dels cursos acadèmics 2012-2013 i 2013-2014 i *Taller d'animació lectora i biblioteca en català* tan sols el curs que ara acaba), s'ha procurat fer prevaldre el bo i millor de totes dues matèries i corregir, modificar o directament refer allò que aquest parell d'anys de bagatge ens han permès de veure a través de la praxi docent.

No debades, la modificació dels plans d'estudis que ha generat el gruix de faena d'aquesta xarxa ha servit per millorar la qualitat docent en continguts, supòsits pràctics i sistema d'avaluació (a banda de revisions metodològiques teòriques i pràctiques, bibliogràfiques, etc.).

El quadre següent recull, per blocs temàtiques, les assignatures optatives de curta durada que s'han erigit en les predecessores directes de *Literatura catalana infantil*.

TAULA 3. Assignatures extingides que donen origen a *Literatura catalana infantil*

<p>TALLER D'ANIMACIÓ LECTORA I BIBLIOTECA EN CATALÀ (17015) Assignatura optativa Grau d'Educació Infantil</p>	<p>TALLER DE LITERATURA INFANTIL I JUVENIL CATALANA I ANIMACIÓ LECTORA (17557) Assignatura optativa Grau d'Educació Primària</p>
<p>BLOC 1. QUÈ ÉS LA LITERATURA INFANTIL? 1.1 La literatura i l'infant 1.2 Anàlisi del concepte de literatura infantil 1.3 L'adquisició de la competència literària 1.4 Criteris per a valorar les obres de literatura infantil</p> <p>BLOC 2. LA LECTURA ABANS DE SABER LLEGIR 2.1 La importància de la iniciació primerenca a la lectura. La lectura emergent 2.2 Llegir en família. Bones pràctiques per al foment de la lectura 2.3 El despertar de la lectura a l'escola</p> <p>BLOC 3. ELS GÈNERES DE LA LITERATURA INFANTIL 3.1 La poesia i la cançó 3.2 La narrativa 3.3 L'àlbum il·lustrat 3.4 El teatre i la dramatització 3.5 Les revistes infantils i juvenils. El còmic 3.6 Noves tendències de la literatura infantil</p> <p>BLOC 4. EL PAPER DE LA LITERATURA DE TRADICIÓ ORAL. 4.1 El folklore oral: gèneres i repertoris 4.2 La literatura de tradició oral a l'escola infantil</p> <p>BLOC 5. L'APROFITAMENT DIDÀCTICA DE LA LITERATURA INFANTIL 5.1 L'accés a la literatura infantil 5.1.1 La mediació dels adults. El mestre com a mediador de la lectura 5.1.2 La literatura infantil a les biblioteques públiques, escolars i d'aula 5.1.3 Els plans lectors. Els programes de promoció de la lectura a les primeres edats. El pla de foment de la lectura de les escoles valencianes 5.2 Les tècniques d'animació lectora. Proposta d'activitats 5.3 De la lectura a l'expressió escrita 5.3.1 L'obra de Gianni Rodari 5.3.2 Propostes d'activitats de creació verbal a partir de la lectura</p>	<p>BLOC 1. QUÈ ÉS LA LITERATURA INFANTIL? Tema 1. Anàlisi del concepte de literatura infantil i juvenil Tema 2. L'adquisició de la competència literària Tema 3. La literatura i l'infant Tema 4. Criteris per a valorar les obres de literatura infantil i juvenil</p> <p>BLOC 2. ELS GÈNERES DE LA LITERATURA INFANTIL I JUVENIL Tema 5. La poesia i la cançó Tema 6. La narrativa Tema 7. Els àlbums il·lustrats Tema 8. El teatre i la dramatització Tema 9. Les revistes infantils i juvenils. El còmic Tema 10. Noves tendències de la literatura infantil i juvenil</p> <p>BLOC 3. EL PAPER DE LA LITERATURA DE TRADICIÓ ORAL Tema 11. El folklore oral: gèneres i repertoris Tema 12. La literatura de tradició oral a l'escola primària</p> <p>BLOC 4. EL FOMENT ESCOLAR DE LA LECTURA I LA CREATIVITAT LITERÀRIES Tema 13. L'accés a la literatura infantil i juvenil Tema 14. Les tècniques d'animació lectora Tema 15. De la lectura a l'expressió escrita</p>

La nova *Literatura catalana infantil* és per tant una assignatura optativa de caràcter transversal (6 crèdits) que s'impartirà en el tercer curs del Grau de Mestre d'Educació Primària (17557) i en el quart del Grau de Mestre d'Educació Infantil (17015). En conjunt, ofereix una introducció a la literatura catalana infantil i juvenil contemporània i a les tècniques d'animació lectora. Els coneixements i les competències que l'alumne hi pot assolir contribueixen a l'adquisició d'una competència literària, cultural, en primer terme, i lingüística, en segon; competències que li permetran adquirir una formació vàlida per a les tasques docents dels graus de Mestre d'Educació Infantil i d'Educació Primària.

Així mateix, aquesta assignatura es coordina especialment amb l'altra assignatura optativa transversal, *Taller de creació verbal en català*, perquè l'alumnat obtinga una formació òptima que abaste tots els gèneres. La taula següent detalla, per blocs i temes, els continguts bàsics de l'assignatura resultant, documentats a la guia docent.

TAULA 4. Continguts de la nova assignatura transversal *Literatura catalana infantil*

<p>BLOC 1. QUÈ ÉS LA LITERATURA INFANTIL?</p> <p>Tema 1. Anàlisi del concepte de literatura infantil i juvenil</p> <p>Tema 2. L'adquisició de la competència literària. El paper del mediador</p> <p>Tema 3. La literatura i l'infant</p> <p>Tema 4. Criteris per a valorar les obres de literatura infantil i juvenil</p> <p>BLOC 2. ELS GÈNERES DE LA LITERATURA INFANTIL I JUVENIL</p> <p>Tema 5. La literatura de tradició oral</p> <p>Tema 6. La poesia i la cançó</p> <p>Tema 7. La narrativa</p> <p>Tema 8. L'àlbum il·lustrat</p> <p>Tema 9. El teatre i la dramatització</p> <p>Tema 10. Les revistes infantils i juvenils. El còmic</p> <p>Tema 11. Noves tendències de la literatura infantil i juvenil</p> <p>BLOC 3. EL FOMENT ESCOLAR DE LA LECTURA I LA CREATIVITAT LITERÀRIES</p> <p>Tema 12. L'accés a la literatura infantil i juvenil</p> <p>Tema 13. La literatura infantil a les biblioteques públiques, escolars i d'aula</p> <p>Tema 14. Els plans lectors. Els programes de promoció de la lectura. El pla de foment de la lectura de les escoles valencianes</p> <p>Tema 15. Les tècniques d'animació lectora. Proposta d'activitats</p> <p>Tema 16. De la lectura a l'expressió escrita</p>
--

El pla d'aprenentatge està integrat per la relació de pràctiques i treballs obligatoris següent. Per un costat, l'elaboració d'un treball sobre un autor de literatura infantil i la seua obra, que incloga un apartat de suggeriments didàctics per tractar a classe. I, per l'altre, un Portafoli o

memòria de pràctiques que inclourà: *a*) la lectura de tres obres de literatura infantil i l'elaboració d'una ressenya sobre dues d'aquestes obres (una de les quals no haurà de ser narrativa); *b*) una activitat literària; *c*) el resum i la valoració personal de les activitats realitzades en les sessions de pràctiques. De més a més, hi haurà una entrevista oral on l'alumnat haurà d'acreditar un nivell C1 de competència comunicativa en valencià.

El treball sobre l'autor de literatura infantil i la seua obra es realitzarà en grup i es presentarà a la resta de companys. Es tracta d'un treball sobre un autor consagrat de la literatura infantil o juvenil en llengua catalana o en qualsevol altra llengua del món. Per realitzar-lo, cal documentar-se sobre l'autor en les diferents fonts bibliogràfiques i llegir la major quantitat possible de les seues obres. Com a resultat d'aquest procés de recerca es farà una presentació de l'autor i la seua obra a la resta dels companys de classe. Aquesta presentació ha d'acomplir tres objectius bàsics: *a*) informar d'una manera amena sobre l'autor i la seua obra; *b*) interessar l'audiència sobre aquest autor i motivar-la envers la lectura de les obres presentades aplicant tècniques d'animació a la lectura; *c*) proposar recursos didàctics per tractar l'obra de l'autor en el context escolar. Per aconseguir aquests objectius s'ha de seleccionar molt bé la informació que es presentarà als companys i companyes de classe (dades biogràfiques i bibliogràfiques bàsiques) i s'ha de presentar utilitzant tècniques d'animació a la lectura.

L'avaluació d'aquest treball es farà sobretot a partir de la presentació feta davant de la resta del grup-classe. S'hi tindrà en compte si l'activitat compleix els objectius esmentats i, també, l'adequació de l'expressió oral. Qui no faça la presentació en aquesta sessió haurà de fer una valoració de la presentació (a través d'una fitxa que li proporcionarà el professorat). Durant la presentació del treball s'ha de lliurar als companys un petit resum sobre l'autor i la seua obra que tinga un format semblant a un programa de mà. També es pot proporcionar aquest resum en suport digital (bloc, pàgina web, site de Google, etc.), visible en una sola pantalla, que es posarà a disposició de la resta de l'alumnat abans de la presentació del treball. Serà obligatori passar pel despatx del professorat de pràctiques i presentar-li el programa amb antelació suficient (mínim una setmana), perquè el pugua corregir i suggerir canvis o millores. La informació d'aquest petit resum formarà part dels continguts de l'assignatura i és, per tant, avaluable.

Pel que fa al Portafoli o memòria de pràctiques, s'hauran de llegir tres obres i fer una ressenya breu de dues d'aquestes obres. Les ressenyes es poden fer de qualsevol obra que complisca les condicions següents: *a)* ser escrites originàriament en llengua catalana (no s'accepten traduccions) en qualsevol format (llibres en paper, digitals, aplicacions per a tauletes...); *b)* com a mínim, una de les dues lectures no ha de ser narrativa (pot ser poesia o teatre); *c)* anar dirigides a lectors de diferents edats (de 6 a 12 anys); *d)* ser escrites per autors diferents. De més a més, s'ha d'evitar triar obres de l'autor/a que l'alumne haja treballat en l'exposició de grup: *e)* ser obres literàries de qualitat. No serveixen obres de continguts, com ara àlbums de conceptes (colors, formes, vocabulari...) o amb unes altres finalitats (ensenyar a llegir...).

Per últim, en relació amb la posada en pràctica d'una activitat literària, l'alumnat podrà triar com a novetat entre les opcions següents:

Biblioteca d'aula (2-3 persones): Selecció raonada d'un nombre mínim de títols reals per crear una biblioteca d'aula (adequada al nivell que trien). Després d'haver tractat els diferents gèneres literaris, les noves tendències, etc., l'alumnat haurà de fer una selecció entre 10 i 15 títols en català per tal de crear una biblioteca d'aula amb materials diferents. Hauran de triar de tots els gèneres tractats, de diferents formats, diferents propostes estètiques, d'acord amb els possibles temes d'interés dels infants, etc. L'objectiu és intentar que l'alumnat pose en pràctica el seu esperit crític i, alhora, animar-los a conèixer i familiaritzar-se amb les propostes literàries clàssiques i actuals que poden trobar a l'abast.

Performance poètica (2-3 persones): lectura poètica amb suport visual/ musical/material, si escau.

Creació a partir d'un àlbum, d'imatges, etc. (2-3 persones).

Lectura-dramatització (2-3 persones) d'un fragment d'un text teatral o de qualsevol altre gènere amb suport visual/musical/material, si escau. Aquesta activitat no podrà excedir els cinc minuts de duració i l'alumnat podrà triar lliurement l'obra que més li agrade (obres originals en català o traduïdes al català d'altres literatures). El material es penjarà al site de l'assignatura.^x Voluntàriament, però, es pot triar durant les primeres setmanes presentar el seu treball a classe, davant de la resta de companys. En l'avaluació es tindran en compte, d'una banda, la capacitat d'aplicar-hi els coneixements teòrics, l'expressivitat (entonació, naturalitat, gestualitat...), i l'adequació al temps; i, de l'altra, la correcció de l'expressió lingüística.

El procés d'avaluació pretén que l'alumnat demostre haver assolit els objectius teòrics i pràctics de l'assignatura, a través dels aspectes següents. Per un cantó, l'avaluació formativa, resultat de la participació i els treballs realitzats durant les activitats formatives presencials i no presencials. L'avaluació formativa exigeix un compromís d'assistència de l'estudiant i es basa en

el treball de classe teòric i pràctic més el treball autònom (activitats formatives no presencials). Per tant, es durà a terme al llarg del procés d'ensenyament-aprenentatge i per a optar a l'avaluació formativa caldrà assistir amb regularitat a classe (mínim del 80% del temps presencial) i haver realitzat i presentat els treballs pràctics de l'assignatura. En relació amb aquest apartat, es considerarà plagi (i, per tant, causa de suspens) tot treball que incloga informació no original procedent de fonts diverses (Internet, llibres, etc.) i no se'n consigne adequadament la procedència. Per a citar les fonts utilitzades caldrà respectar el sistema de citació bibliogràfica que els estudiants tindran disponible en el campus virtual. Així mateix, tot treball que no aporte cap part original de l'alumnat, serà suspès.

Per últim, hi haurà també les proves final, on hi haurà una prova final oral i/o escrita que ens permetrà saber si el procés d'aprenentatge avaluat formativament ha obtingut el resultat esperat.

2.3 Habilitats comunicatives i lectoescriptura en català (HACLEC)

Aquesta darrera assignatura, exclusiva del Pla d'Estudis 2010 del Grau d'Educació Infantil, ha estat també inclosa en la present Xarxa ja que, arran dels canvis i les fusions en l'optativitat dels *itineraris* de Capacitació en valencià, ha sofert alteracions quant a continguts.

Amb aquesta assignatura es pretén que l'alumnat conega el context sociolingüístic valencià i les seues implicacions educatives en relació amb els currículums d'Educació Infantil, els programes educatius de caràcter plurilingüe i les metodologies que se'n deriven. Així mateix, desenvoluparà en els estudiants els coneixements i les habilitats per ensenyar i fer aprendre la parla i l'escriptura i tots els elements que les interrelacionen tot incidint en el llenguatge no verbal, la literatura de tradició oral i els recursos d'animació lectora per a l'etapa infantil.

Impartida durant el segon curs amb caràcter de matèria de formació bàsica, HACLEC esdevenia una primera presa de contacte amb conceptes didàctics relacionats amb les habilitats lingüístiques orals i escrites que més endavant es tractaven de manera més pràctica en les assignatures-taller recentment extingides que han originat la nova fórmula d'optativitat transversal descrita reiteradament ací.

La revisió detinguda pel professorat responsable de l'assignatura a través de les sessions (conjuntes i per subcomissions de treball) de la present xarxa, ha implicat una supervisió de l'orientació temàtica de continguts com la literatura de transmissió oral o el marc legal. El tema 1, relatiu al funcionament del sistema educatiu valencià, s'ha actualitzat d'acord amb els substancials canvis de normativa en matèria de plurilingüisme; i el tema 3 ha estat suprimit i ressituat a dues bandes: tant en el *Taller de creació verbal en català* com en *Literatura catalana infantil*.

Els tres anys en què s'ha impartit l'assignatura (al llarg dels cursos acadèmics 2011-2012, 2012-2013 i 2013-2014) han deixat entreveure la necessitat de prescindir —mer pragmatisme— de la divisió programàtica per blocs modulars; de més a més, els temes han estat reajustats en nomenclatura i revisats i actualitzats en continguts. La taula següent arreplega a grans trets els canvis en els continguts de l'assignatura detallats en aquestes línies.

TAULA 5. Comparativa entre els continguts de la versió 2010 i 2014 de l'assignatura *HACLEC*

HABILITATS COMUNICATIVES I LECTOESCRITURA EN CATALÀ (17215) Formació bàsica 2n curs Educació Infantil Cursos acadèmics 2011-2012, 2012-2013 i 2013-2014	HABILITATS COMUNICATIVES I LECTOESCRITURA EN CATALÀ (17215) Formació bàsica 2n curs Educació Infantil Curs acadèmic 2014-2015 i següents
<p>BLOC 1. LA LLENGUA I EL CONTEXT</p> <p>Tema 1. L'escola valenciana</p> <p>a) EL MARC LEGAL</p> <p>1.1) El marc legal de l'aprenentatge de la L1, la L2 i la LE en la nostra Comunitat Autònoma</p> <p>1.2) L'educació plurilingüe: la llengua, el PEC i el PCC</p> <p>1.3) Marc legal general del plurilingüisme a l'àmbit català</p> <p>b) EL SUBJECTE QUE APRÉN (EL XIQUET I LA XIQUETA)</p> <p>1.4) La diversitat lingüística: la nova realitat multilingüe</p> <p>1.5) L'aprenentatge de la L1 i de la L2</p> <p>1.6) El tractament de la diversitat multilingüe: adaptacions curriculars alumnat de L1 estrangera</p> <p>c) EL PROCÉS D'ENSENYAMENT (LA FUNCió DEL MESTRE)</p> <p>1.7) Diferències entre l'ensenyament monolingüe i l'ensenyament bilingüe primerenc</p> <p>1.8) Objectius que cal assolir en l'aprenentatge d'una llengua ambiental</p> <p>1.9) Models d'ensenyament d'una L2 i programes d'educació bilingüe</p> <p>1.10) Els programes d'educació multilingüe en el sistema educatiu valencià</p> <p>1.10.1) El tractament integrat de llengües (TIL)</p> <p>1.10.2) El tractament integrat de llengües i continguts (TILC)</p> <p>1.11) La programació a l'aula</p>	<p>TEMA 1. LA LLENGUA I EL CONTEXT</p> <p>a) EL MARC LEGAL</p> <p>1.1) El marc legal de l'aprenentatge de la L1, la L2 i les LE</p> <p>1.2) L'educació plurilingüe: la llengua, el PEC i el PCC</p> <p>1.3) Marc legal general del plurilingüisme a l'àmbit catalanoparlant</p> <p>b) EL XIQUET I LA XIQUETA (EL SUBJECTE QUE APRÉN)</p> <p>1.4) La diversitat lingüística: la nova realitat multilingüe</p> <p>1.5) L'aprenentatge de la L1 i de la L2</p> <p>1.6) L'entorn sociofamiliar: la revernacularització</p> <p>1.7) El tractament de la diversitat multilingüe: adaptacions curriculars alumnat de L1 estrangera</p> <p>c) LA FUNCió DEL MESTRE (EL PROCÉS D'ENSENYAMENT)</p> <p>1.8) Diferències entre l'ensenyament monolingüe i l'ensenyament bilingüe primerenc</p> <p>1.9) Objectius que cal assolir en l'aprenentatge d'una llengua ambiental</p> <p>1.10) Models d'ensenyament d'una L2 i programes d'educació plurilingüe</p> <p>1.11) La programació a l'aula</p> <p>1.11.1) Unitats de programació: racons, tallers, projectes</p>

1.11.1) Unitats de programació: racons, tallers, projectes

BLOC 2. LES HABILITATS ORALS

Tema 2. La llengua oral

- a) EL MARC LEGAL
 - 2.1) Llenguatge i legislació
- b) EL SUBJECTE QUE APRÉN (EL XIQUET I LA XIQUETA)
 - 2.2) L'adquisició del llenguatge
 - 2.2.1) La comunicació i el llenguatge
 - 2.2.2) Com s'aprén a parlar: desplegament de la referència i del requeriment
 - 2.3) L'aprenentatge de la llengua oral en L2
 - 2.4) Diferències i semblances amb l'aprenentatge de la L1
 - 2.5) Aspectes diferencials en l'aprenentatge oral de la L2 en Educació Infantil
 - 2.6) L'aprenentatge de la parla en L2
- c) EL PROCÉS D'ENSENYAMENT (LA FUNCIO DEL MESTRE)
 - 2.7) La conversació
 - 2.8) Activitats d'escolar i parlar
 - 2.9) Bases psicopedagògiques per a l'aprenentatge de la L2 oral
 - 2.10) El sistema lingüístic: principis didàctiques i camps d'aplicació

Tema 3. La literatura oral

- a) EL MARC LEGAL
 - 3.1) Literatura i legislació
- b) EL SUBJECTE QUE APRÉN (EL XIQUET I LA XIQUETA)
 - 3.2) El joc com a primer element d'accés a la literatura en la primera infantesa
 - 3.3) Els contes com a recurs d'accés a la cultura en la segona infantesa
- c) EL PROCÉS D'ENSENYAMENT (LA FUNCIO DEL MESTRE)
 - 3.4) L'ús del joc amb suport verbal literari durant la primera infantesa
 - 3.5) Els contes com a primer recurs oral i escrit d'ampliació de la competència literària
 - 3.6) Recursos didàctics: rodolins, endevinalles, dites i altres poemes que introduïsquen el gust pel ritme i jocs formatius de les paraules

BLOC 3. LES HABILITATS ESCRITES

Tema 4. La llengua escrita

- a) EL MARC LEGAL
 - 4.1) Llengua escrita i legislació
 - 4.1.1) Didàctica de la llengua escrita. Aspectes relacionats amb el sistema
- b) EL SUBJECTE QUE APRÉN (EL XIQUET I LA XIQUETA)
 - 4.2) El procés d'aprenentatge de la lectura en l'educació infantil en el marc del corrent constructivista
- c) EL PROCÉS D'ENSENYAMENT (LA FUNCIO DEL MESTRE)
 - 4.3) Breu recorregut per algunes de les principals aportacions al treball de la lectoescriptura des de mètodes diferents
 - 4.4) La llengua escrita des de perspectiva constructivista
 - 4.5) Didàctica de la lectura en L1 i en L2
 - 4.6) Bases psicopedagògiques per a l'adquisició de la L2 a nivell escrit

Tema 5. L'escriptura

- a) EL MARC LEGAL
 - 5.1) Escriptura i legislació

TEMA 2. LA LLENGUA ORAL

- a) EL XIQUET I LA XIQUETA (EL SUBJECTE QUE APRÉN)
 - 2.1) L'adquisició del llenguatge
 - 2.2) L'aprenentatge de la llengua oral en L2
 - 2.3) Diferències i semblances amb l'aprenentatge de la L1
 - 2.4) Aspectes diferencials en l'aprenentatge oral de la L2 en Educació Infantil
 - 2.5) L'aprenentatge de la parla en L2
- b) LA FUNCIO DEL MESTRE (EL PROCÉS D'ENSENYAMENT)
 - 2.6) La conversació
 - 2.7) Activitats d'escolar i parlar
 - 2.8) Bases psicopedagògiques per a l'aprenentatge de la L2 oral
 - 2.9) El sistema lingüístic: principis didàctiques i camps d'aplicació

TEMA 3. LA LLENGUA ESCRITA

- a) EL XIQUET I LA XIQUETA (EL SUBJECTE QUE APRÉN)
 - 3.1) El procés d'aprenentatge de la lectura en l'educació infantil en el marc del corrent constructivista
- b) LA FUNCIO DEL MESTRE (EL PROCÉS D'ENSENYAMENT)
 - 3.2) Breu recorregut per algunes de les principals aportacions al treball de la lectoescriptura des de mètodes diferents
 - 3.3) La llengua escrita des de perspectiva constructivista
 - 3.4) Didàctica de la lectura en L1 i en L2
 - 3.5) Bases psicopedagògiques per a l'adquisició de la L2 a nivell escrit

TEMA 4. L'ESCRITURA

- a) EL XIQUET I LA XIQUETA (EL SUBJECTE QUE APRÉN)

<p>5.1.1) Didàctica de l'escriptura. Aspectes relacionats amb el sistema</p> <p>b) EL SUBJECTE QUE APRÉN (EL XIQUET I LA XIQUETA)</p> <p>5.2) El procés d'aprenentatge de l'escriptura en l'educació infantil en el marc del corrent constructivista. Aspectes relacionats amb la composició del text escrit</p> <p>5.2.1) Construcció del coneixement de l'escriptura i manifestació d'aquest coneixement</p> <p>5.2.2) Etapes del procés establertes per Teberosky i Ferreiro</p> <p>c) EL PROCÉS D'ENSENYAMENT (LA FUNCIO DEL MESTRE)</p> <p>5.3) Didàctica del text escrit en L1 i en L2</p> <p>5.4) Activitats funcionals d'ensenyament-aprenentatge de l'escriptura</p> <p>5.5) Literatura i escriptura en l'educació infantil</p>	<p>4.1) El procés d'aprenentatge de l'escriptura en l'educació infantil en el marc del corrent constructivista. Aspectes relacionats amb la composició del text escrit</p> <p>4.1.1) Construcció del coneixement de l'escriptura i manifestació d'aquest coneixement</p> <p>4.1.2) Etapes del procés establertes per Teberosky i Ferreiro</p> <p>b) LA FUNCIO DEL MESTRE (EL PROCÉS D'ENSENYAMENT)</p> <p>4.2) Didàctica del text escrit en L1 i en L2</p> <p>4.3) Activitats funcionals d'ensenyament-aprenentatge de l'escriptura</p>
--	---

En el cas de l'alumnat que assistisca regularment a classe i lliure les activitats formatives (treballs i pràctiques de curs) en el termini fixat, la distribució de l'avaluació serà 50% avaluació formativa i 50% per a les proves finals. Perquè la qualificació final siga positiva els alumnes hauran d'haver realitzat durant el curs els treballs obligatoris proposats i, a final de curs, hauran de lliurar un projecte significatiu elaborat a partir dels principis del corrent constructivista i aprovar la prova escrita final. A més, hauran de demostrar l'assoliment d'un domini comprovat de l'estàndard oral i escrit de la llengua catalana d'acord amb el nivell de competència comunicativa C1.

En la prova final teoricopràctica oral i escrita, avaluable sobre 10 punts, s'haurà d'obtenir un mínim de 5 punts per aprovar l'assignatura. En les pràctiques d'avaluació contínua, que es faran en grup a l'aula, l'alumnat haurà de demostrar l'assoliment d'un domini comprovat de l'estàndard oral i escrit de la llengua catalana i, a més, fer una ressenya oral i dissenyar un projecte per a Educació Infantil que incloga les propostes de pràctiques de classe.

3. CONCLUSIONS

La innovació i la investigació són accions fonamentals per afrontar els grans reptes de la universitat actual i una aposta necessària de futur en la millora de la qualitat de l'ensenyament universitari. Aquesta és la premissa fonamental de la qual fa gala la present edició de les Xarxes en docència universitària de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat d'Alacant; una premissa que hem intentat convertir en full de ruta durant els mesos de treball col·lectiu i

col·laboratiu en la Xarxa «Docència per a la capacitatció en valencià: assignatures de competència professional».

Amb l'execució dels objectius fixats al començament d'aquesta Xarxa s'ha aconseguit garantir l'elaboració de les noves guies docents detallades al llarg d'aquest article amb una fórmula efectiva i eficient: la presència del professorat en una xarxa participativa i contínua com l'actual contribueix millor que cap altre format a l'impuls i la consolidació d'equips ja compromesos en iniciatives d'innovació i investigació en l'ensenyament universitari, atés que promou la seua experiència per generar, ampliar, difondre i intercanviar el coneixement entre els àmbits i disciplines d'ensenyament afins, com ara les matèries que configuraran els nous itineraris de Capacitatció en valencià en els estudis de Mestre de la Facultat d'Educació.

En aquest article hem tractat de resumir els principals trets característics del producte final, així com les motivacions inicials, els condicionants legals i allò més ressenyable quant al procés de confecció. A tall de conclusió, detallarem en els apartats que ara vénen les dificultats trobades, les propostes de millora i la previsió de continuïtat.

4. DIFICULTATS TROBADES

No era pas la primera volta que el gruix d'integrants d'aquesta Xarxa participava en l'elaboració de guies docents lligades als itineraris de Capacitatció dins el marc del projecte Xarxes d'Investigació en Docència Universitària de l'ICE. L'experiència de l'edició 2011-2012, vinculada a confeccionar entre altres aquelles assignatures que ara seran reemplaçades, ha fet que la tria de companys i companyes haja vingut condicionada tant pel grau de formació i especialitat dels docents com pel grau de compromís actiu i responsabilitat en el treball assignat. Ara bé, tot i fer-ne una selecció, el nombre d'integrants (onze) ha resultat alt, fins al punt d'excedir —amb el vistiplau de l'organització— el màxim possible de places.

De més a més, la coordinació contínua amb els membres de la xarxa «Docència per a la capacitatció en valencià: assignatures de competència lingüística» —de fet, alguns docents n'han format part de les dues alhora—, ha provocat que les reunions conjuntes resultaren difícils de coordinar: sobretot, les dues primeres, atés que fer coincidir en dia i hora les agendes de tots i totes no sempre és senzill. No debades, els coordinadors d'ambdues Xarxes hem cregut pertinent

organitzar de manera conjunta algunes reunions: la inicial de febrer i la final del juny, ja que molts continguts de partida calia redistribuir-los tenint en compte que en cap cas podrien cometre errades com ara encavallaments en continguts, criteris d'avaluació divergents, etc.; errades de base que, tot i que esporàdicament, sí que s'havien produït en el decurs de les assignatures que enguany sotmetíem a col·lació. En aquest sentit, després de les primeres reunions hi hem fet fins i tot canvis de *chroms* entre membres de totes dues xarxes: alguns professors han passat d'una xarxa a l'altra perquè el seu perfil investigador i docent polivalent resultava a l'hora de la veritat més profitós en algunes matèries que en altres.

En qualsevol cas, hi hem passat de reunions conjuntes a reunions reduïdes als integrants de cada xarxa per compte propi i, al seu torn, a dividir-nos en subcomissions de treball integrades per quatre o cinc companys, destinades de forma exclusiva a l'elaboració d'una única guia docent. De mitjana, cada membre ha format part de dues subcomissions, la funció de les quals era com déiem l'elaboració per separat de cada programa. Abans i després, però, s'hi han contrastat i posat en comú continguts, pràctiques, criteris de seguiment i d'avaluació, bibliografia, etc., a fi d'evitar els encavallaments en forma i en continguts adés argüits.

Tanmateix, el principal inconvenient a l'hora de treballar cal situar-lo en les assignatures de quart curs (tant la d'infantil com la primària), que en tots dos casos seran reemplaçades per les matèries transversals que originen aquesta xarxa. Tot i haver estat dissenyades fa temps (des de les Xarxes «Educació Infantil (matèries de Filologia Catalana)» i «Educació Primària (matèries de Filologia Catalana)» de l'edició 2011-2012), tant el *Taller d'animació lectora i biblioteca en català* (17015) com el *Taller de literatura catalana popular* (17556) han començat a impartir-se per primera vegada entre els mesos de març i maig de 2014.^{xi} Això és: hi hem funcionat literalment sobre la marxa. L'efímera vida d'aquestes assignatures ha comportat que els criteris de millora i de rectificació d'allò susceptible de ser modificat no hagen arribat fins a ben avançat el període de duració de la xarxa. Hi hem hagut de fer canvis d'última hora el darrer mes, amb l'experiència tendra, fresca, d'una experiència d'impartició diguem-ne pilot i caduca, alhora.

5. PROPOSTES DE MILLORA

En relació amb el procés de seguiment continuat, potser fóra recomanable modificar els criteris que pretenen garantir el correcte seguiment i funcionament de les Xarxes. La periodicitat estricta en el lliurament d'aquests informes de seguiment (amb caràcter mensual) i la relació d'apartats fixos que necessàriament calia emplenar cada volta en la interfície telemàtica sense possibilitat de ser obviats, fa que el tràmit es burocratitze en excés i l'essència d'aquest procés —garantir-ne la participació compromesa dels integrants— es perda. En altres paraules: en la nostra xarxa hi ha hagut períodes de molta activitats (diverses reunions conjuntes i subcomissions dins un únic mes) i d'altres (com ara l'abril, amb pasqua i ponts per enmig) de baixa activitat. En la nostra opinió, un informe inicial, un altre d'intermedi amb els dubtes, les consultes i les dificultats trobades, i un darrer de final, en seria més que suficient. Així mateix, l'aplicació hauria de ser menys estricta a l'hora de permetre deixar alguns dels múltiples apartats en blanc, situació inevitable amb tanta reiteració d'informes de seguiment (sis en sis mesos) sobre un mateix model fix, amb les mateixos ítems al començament i al final del procés.

6. PREVISIÓ DE CONTINUÏTAT

Des del Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant, en general, i des de la secció departamental de la Facultat d'Educació, en particular, hi hem aprofitat la plataforma de les Xarxes d'Investigació en Docència Universitària de l'ICE sempre que ha calgut crear, supervisar o millorar qualsevol aspecte relacionat amb les assignatures de didàctica de la llengua i la literatura catalanes dels plans d'estudis de Mestre.

Mostres com ara la participació en les edicions 2007, 2008, 2010, 2011 i 2012 del Projecte Xarxes en relació amb el disseny i les modificacions d'assignatures de didàctica de la llengua i la literatura catalanes fan palesa la nostra voluntat de continuïtat i participació col·laborativa en aquest encertat engranatge a mesura que les properes revisions s'esdevinguen —de ben segur— en un futur més o menys immediat.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Álvarez, J. D. *et al.* (2010). *La Comunitat Universitària: Tasca Investigadora davant la Pràctica Docent*. Alcoi: Marfil.
- Escandell, D. *et al.* (2013). «Xarxa Educació Infantil (matèries de Filologia Catalana)», en *Disseny d'accions d'investigació en docència universitària*. Alacant: Publicacions Universitat d'Alacant, pp. 261-279.
- Francés, M. À. *et al.* (2013). «Xarxa Educació Primària (matèries de Filologia Catalana)», en *Disseny d'accions d'investigació en docència universitària*. Alacant: Publicacions Universitat d'Alacant, pp. 280-293.
- Gómez, C.; Álvarez, J. D. (coords.) (2011). *El treball col·laboratiu com a indicador de qualitat de l'Espai Europeu d'Educació Superior*. Alacant: Institut de Ciències de l'Educació UA.
- Gómez, C.; Grau, S. (coords.) (2009). *Propostes de disseny, desenvolupament i innovacions curriculars i metodologia en l'EEES*. Alcoi: Marfil.

-
- i Ordre 17/2013, de 15 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport (DOCV de 18 d'abril): http://www.docv.gva.es/datos/2013/04/18/pdf/2013_3662.pdf
- ii Resolució de 4 de juny de 2013 de la Direcció General d'Innovació, Ordenació i Política Lingüística (DOCV de 26 de juny), [per la qual es dicten instruccions sobre l'expedició de les titulacions administratives que faculden per a l'ensenyament en valencià, del valencià i en llengües estrangeres en les ensenyances no universitàries en la Comunitat Valenciana](http://www.docv.gva.es/datos/2013/06/26/pdf/2013_6219.pdf): http://www.docv.gva.es/datos/2013/06/26/pdf/2013_6219.pdf
- iii Als enllaços següents es detallen els programes bilingües i plurilingües (http://www.cece.gva.es/ocd/sedev/val/pro_edu_bil.htm) i (http://www.cece.gva.es/ocd/sedev/val/pro_edu_pluri.htm) oferts pel sistema educatiu valencià.
- iv Segons l'Annex II de l'Ordre 17/2013, l'alumnat haurà d'acreditar la competència lingüística oficial següent d'acord amb el MECR: nivell B2 per al certificat de Capacitació per a l'ensenyament en les llengües no oficials; nivell C1 per al certificat de Capacitació en valencià; nivell C2 per al Diploma de mestre de valencià.
- v BOUA (30/09/2013): <http://www.boua.ua.es/pdf.asp?pdf=2563.pdf>
- vi <http://web.ua.es/va/ice/xarxes/2014/projectes/modalitat-ii/2972.html>
- vii <http://web.ua.es/va/ice/xarxes/2014/projectes/modalitat-ii/3003.html>
- viii <http://educacio.ua.es/va/mencions.html>
- ix Per raons tècniques administratives, la nova assignatura mantindrà per a cada especialitat els codis de les assignatures anteriors: *Taller de creació verbal en català* (17016) per al Grau d'Educació Infantil i *Taller de creació verbal en català* (17556) per al d'Educació Primària. L'operació es repetirà en el cas de l'altra assignatura de nova creació: *Literatura catalana infantil*, amb els respectius codis 17015 i 17557 segons la titulació en què s'impartisca. A més a més, el fet que en ambdós casos s'impartisquen en períodes diferents (1r quadrimestre de 3r curs i 2n quadrimestre de 4t curs de forma encreuada) permetrà una millor adaptació dels resultats.
- x <https://sites.google.com/site/literaturacatalanainfantil/>
- xi En els estudis de Mestre de la Facultat d'Educació l'optativitat es concentra, per qüestions de calendari conseqüència del Pràcticum en centres educatius, entre el primer quadrimestre de 3r curs (setembre i octubre) i el segon quadrimestre de 4t curs (març-maig). En tots dos casos la docència té lloc al llarg de set setmanes de forma

ininterrompuda: de dilluns a divendres les dues primeres setmanes i de dilluns a dijous durant les cinc restants. Aquest format intensiu ha condicionat lògicament el plantejament i l'estructura de la distribució teoricopràctica de les sessions que conformaran les noves assignatures.